

COVID-19, účtovanie štátnej pomoci

Legislatíva vyjadruje stav k 25. aprílu 2020

V súvislosti s pandémiou spôsobenou šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 boli prijaté viaceré právne predpisy, ktoré majú pomôcť prekonať jej negatívne dôsledky. Predchádzalo im vyhlásenie **mimoriadnej situácie** uznesením vlády SR č. 111 z 11. marca 2020 (vyhlásená bola 12. marca 2020; ďalej aj ako „MS“) a vyhlásenie **núdzového stavu** uznesením vlády SR č. 114 z 15. marca 2020 z dôvodu ochorenia COVID-19 spôsobeného koróna vírusom SARSCoV-2 na území Slovenskej republiky.

Boli tiež **zmenené mnohé existujúce** právne predpisy, napríklad:

- Zákonník práce,
- zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení,
- zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti,
- zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách,
- zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci,
- zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení,
- a viaceré ďalšie.

Boli tiež prijaté niektoré **nové zákony**, napr. nový zákon č. 62/2020 Z. z. z 25. marca 2020 o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii, a tento bol novelizovaný zákonom č. 92/2020 z 22. apríla 2020. Jeho cieľom bolo vytvorenie právneho rámca pre poskytnutie **dočasnej ochrany** podnikateľom, ktorí sú zasiahnutí negatívnymi dopadmi šírenia choroby COVID-19. Využitie dočasnej ochrany prichádza do úvahy v prípadoch, ak podnikatelia takúto úpravu budú potrebovať najmä z dôvodu tlaku ich veriteľov.

Účtovné predpisy – máme na mysli zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve (ďalej len „zákon o účtovníctve“), účtovnú osnovu a postupy účtovania pre podnikateľov (ďalej aj len „postupy účtovania“, „PÚ“) a opatrenia MF SR k účtovnej závierke mikro, malých a veľkých účtovných jednotiek a subjektov verejného záujmu - **sa nemenili**.

Pre **finančnú oblasť** bolo zrejme najdôležitejšie:

- prijatie **nového** zákona č. 67/2020 Z. z. z 2. apríla 2020 o niektorých mimoriadnych opatreniach vo **finančnej oblasti** v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 (označovaný aj ako „**Lex Corona**“, ďalej len „zákon o mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti“); tento zákon bol medzitým už dvakrát novelizovaný, zákonom č. 75/2020 zo 6. apríla 2020 a zákonom č. 96/2020 z 22. apríla 2020),
- novela z 25. marca 2020 už **existujúceho** zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti, ktorou sa doplnilo ustanovenie § 54 o **projektoch na podporu udržania pracovných miest**.

Ide o úpravu **rôznych aspektov** súvisiacich s pandémiou ako sú napr. práca z domu („*home office*“), čerpanie dovolení, rozvrhnutie pracovného času, ochrana zamestnancov a zákaz výpovede, predĺženie lehôt na podávanie daňového priznania a iných dokumentov, posunutie termínov na platenie odvodov a preddavkov, prerušenie daňových kontrol, finančná kompenzácia za udržanie pracovných miest, finančná pomoc na udržanie prevádzky, odklad splátok úveru, zvýšenie limitu pri

bezkontaktných platbách platobnou kartou, umožnenie hlasovania *per rollam* v prípade kolektívnych orgánov právnických osôb súkromného práva, obmedzenie nutnosti vykonávať pojednávania na súdoch a účasti verejnosti na týchto pojednávaniach, dočasný zákaz výkonu záložného práva a dražby, obmedzenie plynutia premlčacích a prekluzívnych lehôt v súkromnoprávných vzťahoch, a pod.

Účelom týchto Aktualít je poukázať najmä na tie opatrenia, ktoré z pohľadu **obchodných spoločností** účtujúcich podľa postupov účtovania pre **podnikateľov** predstavujú **takú štátnu pomoc**, o ktorej sa účtuje ako o **dotáciách zo štátneho rozpočtu alebo z prostriedkov Európskej únie** podľa § 52a PÚ. Preto väčšina vyššie uvedených úprav predmetom týchto Aktualít nie je, napríklad predĺženie lehôt, posunutie termínov, odklad splátok a pod.

Problematiku si rozdelíme na nasledovné časti:

- zákon o mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti („Lex Corona“),
- projekt podpory udržania zamestnanosti,
- účtovanie štátnej pomoci ako o dotáciách zo štátneho rozpočtu alebo z prostriedkov Európskej únie.

Vzhľadom na rýchlo sa meniacu situáciu, keď sa zmeny právnych predpisov dejú takmer dennodenne, odporúčame pozorne tieto zmeny sledovať. Čo platí dnes, zajtra už nemusí.

Zákon o mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti („Lex Corona“)

Tento zákon bol prijatý 2. apríla 2020 a odvtedy bol už dvakrát novelizovaný. Upravuje opatrenia v oblastiach, ktoré sú **v pôsobnosti Ministerstva financií** Slovenskej republiky. Opatrenia podľa tohto zákona sa uplatňujú počas obdobia:

- od 12. marca 2020, keď vláda vyhlásila mimoriadnu situáciu,
- do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom vláda mimoriadnu situáciu odvolá, (ďalej len „**obdobie pandémie**“); pozri § 2.

Opatrenia sa týkajú nasledovných oblastí (uvádzame ich len heslovite, s výnimkou opatrení týkajúcich sa priamo účtovníctva, ako aj odpočtu daňovej straty):

1. **daňovej, colnej a účtovnej (§ 3 až § 24o):**

- a) správa daní (spôsob doručovania podania, zmeškanie lehoty, doručovanie, prerušenie daňovej kontroly, zverejňovanie v zoznamoch finančnej správy, prerušenie daňového konania, zánik práva vyrubiť daň a premlčanie a zánik práva vymáhať daňový nedoplatok, daňové nedoplatky, daňové preplatky, odloženie daňovej exekúcie, správne delikty a sankcie),
- b) dovoz tovaru (oslobodenie tovaru od dovozného cla a od dane z pridanej hodnoty pri dovoze tovaru na podporu obetí živelnej pohromy),
- c) štátna služba príslušníkov finančnej správy,
- d) daň z motorových vozidiel (lehota na podanie daňového priznania a splatnosť dane),
- e) správne poplatky (správny poplatok sa pri určitých úkonoch a konaniach správnych orgánov neplatí),
- f) **účtovníctvo (§ 20):**

- počas obdobia pandémie sa lehoty podľa zákona o účtovníctve považujú za dodržané, ak účtovná jednotka zmeškané povinnosti splní **do konca tretieho kalendárneho mesiaca nasledujúceho po skončení obdobia pandémie**, alebo do uplynutia lehoty na podanie daňového priznania podľa § 21 ods. 1 podľa toho, ktorá z lehôt uplynie skôr,
- ak počas obdobia pandémie účtovná jednotka nemohla objektívne splniť z personálnych alebo technických dôvodov povinnosti podľa zákona o účtovníctve z dôvodu negatívnych následkov pandémie, nepovažuje sa za porušenie týchto povinností, ak účtovná jednotka tieto povinnosti splní **do konca tretieho kalendárneho mesiaca nasledujúceho po skončení obdobia pandémie**,
- ak lehota, na uloženie pokuty podľa § 38 ods. 8 zákona o účtovníctve začala plynúť pred začatím obdobia pandémie a neuplynula do začatia obdobia pandémie, **obdobie pandémie sa do tejto lehoty nezapočítava**,

- g) daň z príjmov (daňové priznanie k dani z príjmov, poukávanie a použitie podielu zaplatenej dane z príjmov, oznámenie o zrazení a odvedení dane z príjmov poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, hlásenie a ročné zúčtovanie, preddavky na daň z príjmov, odpočet daňovej straty); zákonom č. 96/2020 z 22. apríla 2020 bol doplnený **§ 24b Odpočet daňovej straty:**

- neuplatnené daňové straty za zdaňovacie obdobia ukončené v rokoch 2015 až 2018 môže najviac v úhrnnej hodnote 1 000 000 eur odpočítať od základu dane z príjmov daňovník, ktorý je právnickou osobou, ak posledný

- deň lehoty na podanie daňového priznania k dani z príjmov za zdaňovacie obdobie uplynie v období od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020,
- odpočet daňovej straty podľa odseku 1 môže daňovník, ktorého zdaňovacím obdobím je hospodársky rok, uplatniť v daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie končiacie najskôr 31. októbra 2019,
 - daňová strata podľa odseku 1 sa odpočítava postupne od najskoršej vykázananej daňovej straty po naposledy vykázanú daňovú stratu,
- h) používanie registračných pokladníc (plnenie oznamovacích povinností, pokuta uložená na mieste)
 - i) colná oblasť a presadzovanie práv duševného vlastníctva colnými orgánmi (doručovanie, odloženie vymáhania nedoplatkov, zánik zodpovednosti, zmeškanie lehoty pre splatnosť nákladov v súvislosti s presadzovaním práv duševného vlastníctva colnými orgánmi),
 - j) daň z pridanej hodnoty a spotrebné dane (osobitná úprava k zverejňovaniu v niektorých zoznamoch týkajúcich sa dane z pridanej hodnoty, niektoré podmienky vrátenia nadmerného odpočtu, uplatnenie zvýhodnenej sadzby dane, prítomnosť zamestnanca colného úradu, odňatie povolenia a vyradenie z evidencie),
 - k) miestny poplatok za rozvoj,
 - l) miestne dane a miestny poplatok,
- 2. finančného trhu (§ 25 až § 30n):**
- a) finančná pomoc [finančná pomoc na udržanie prevádzky v malých podnikoch alebo stredných podnikoch (= „malému zamestnávateľovi“), pričom táto môže byť poskytnutá vo forme
 - záruky za úver a
 - úhrady úroku z úveru (= „bonifikácia úroku“)],
 - b) dohľad nad finančným trhom (napríklad podľa § 29 môže Národná banka Slovenska okrem iného predĺžiť niektoré lehoty dohliadaným subjektom alebo iným subjektom, čo sa podľa nášho názoru týka aj lehoty na odovzдание účtovnej závierky a správy audítora),
 - c) odklad splátok úveru poskytnutého spotrebiteľovi (odklad splátok, informačné povinnosti veriteľa, ďalšie povinnosti veriteľa, účinky odkladu splátok na údaje v elektronickom registri údajov o spotrebiteľských úveroch, vyplácanie štátnych príspevkov pri odklade splátok),
 - d) odklad splácania úveru poskytnutého malému zamestnávateľovi a inému podnikateľovi – fyzickej osobe (odklad splácania úveru, informačné povinnosti veriteľa, ďalšie povinnosti veriteľa),
 - e) bezkontaktné platby (limit pri bezkontaktných platbách platobnou kartou),
- 3. rozpočtových pravidiel (§ 31 až § 36):**
- a) opatrenia týkajúce sa porušenia finančnej disciplíny,
 - b) opatrenia pre územnú samosprávu.
- 4. vnútorného auditu, vládneho auditu a finančnej kontroly (§ 36a, § 36b),**
- 5. majetku verejnej správy (§ 36c).**

Podľa nášho názoru, formu **takej štátnej pomoci, o ktorej sa účtuje ako o dotáciách** zo štátneho rozpočtu alebo z prostriedkov Európskej únie podľa § 52a PÚ, majú **úhrady úroku z úveru (= „bonifikácia úroku“)**, preto sa tejto téme budeme venovať.

Do úvahy by mohol prichádzať aj **odklad splácania úveru** poskytnutého malému zamestnávateľovi a inému podnikateľovi – fyzickej osobe (§ 30i až § 30m). Vzhľadom na to, že obdobie odkladu splácania úveru je úročené (t. j. nie je neúročené) a nezaplatené úroky za obdobie odkladu splácania úveru veriteľ rozvrhne do zvyšných splátok úveru splatných po uplynutí odkladu splácania úveru, ak sa s dlžníkom nedohodne inak (§ 30j ods. 13), podľa nášho názoru toto opatrenie vo všeobecnosti nemá charakter vyššie uvedenej formy štátnej pomoci. Ide len o odloženie splatnosti úveru (záväzok splatiť úver naďalej existuje, nezaniká), a za toto odloženie prijímateľ úveru zaplatí cenu, ktorá sa nazýva úrok.

- Bude však samozrejme záležať na podmienkach dohodnutých v konkrétnej zmluve o úvere. Ak by napríklad úrok za obdobie odkladu splácania úveru malému zamestnávateľovi uhradil štát (podobne ako je to pri bonifikácii úroku, viď nižšie; s týmto však zákon neuvažuje), potom by bolo účtovné posúdenie iné a účtovalo by sa ako o dotáciách podľa § 52a PÚ.
- Odklad splácania úveru však môže mať vplyv na vykávanie úverov v súvahe ako krátkodobých alebo dlhodobých (časť z nich sa presunie z krátkodobých do dlhodobých).

Finančná pomoc na podporu udržania prevádzky v malých podnikoch alebo stredných podnikoch

Táto pomoc je upravená v § 25 zákona o mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti. Uvedme si niektoré ustanovenia.

Pozn. Kvôli úplnosti poukazujeme na to, že **podobné ustanovenia** boli už pred prijatím tohto zákona (a naďalej sú) aj v **zákone č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti**, a to v § 53e Finančná pomoc na podporu zamestnanosti v malých podnikoch a stredných podnikoch. Podstata finančnej pomoci čo sa týka adresátov, formy, podmienok a zodpovednosti banky je rovnaká v oboch zákonoch. Rozdiely sú napríklad v tom, že:

- v zákone o službách zamestnanosti ide o podporu udržania „zamestnanosti“, zatiaľ čo v tomto zákone o podporu udržania „prevádzky“,
- podľa zákona o službách zamestnanosti môže ministerstvo financií poskytnúť finančnú pomoc prostredníctvom „vybranej banky alebo pobočky zahraničnej banky“, zatiaľ čo podľa tohto zákona len prostredníctvom Exportno-importnej banky Slovenskej republiky a Slovenskej záručnej a rozvojovej banky a.s.,
- v zákone o službách zamestnanosti je pri bonifikácii úroku uvedené, že môže byť poskytnutá na úhradu časti úroku z úveru, zatiaľ čo v tomto zákone je uvedené, že môže byť poskytnutá na úhradu úroku (o časti úroku sa nehovorí).

Na zmiernenie negatívnych dôsledkov pandémie a na podporu udržania prevádzky **v malých podnikoch alebo stredných podnikoch** podľa osobitného predpisu*) (ďalej len „malý zamestnávateľ“) ministerstvo financií môže poskytnúť **finančnú pomoc**. Finančná pomoc sa poskytuje prostredníctvom inštitúcií, ktorými sú **Exportno-importná banka Slovenskej republiky a Slovenská záručná a rozvojová banka a.s.** (ďalej len „**sprostredkovateľ pomoci**“). Pozri § 25 ods. 1.

*) *Osobitným predpisom je Príloha I nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy.*

Kategóriu **mikropodnikov, malých a stredných podnikov („MSP“)** tvoria podniky, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb a ktorých ročný obrát (angl. annual turnover) nepresahuje 50 mil. EUR a/alebo celková ročná súvaha (angl. annual balance sheet total, čo je v súvahu zostavenej podľa slovenských účtovných predpisov stĺpček „netto“) nepresahuje 43 mil. EUR. Pozri Prílohu I, článok 1 odsek 1 nariadenia. Výpočet však môže byť zložitejší. Zohľadňuje sa totiž aj to, či ide o samostatný podnik (angl. autonomous enterprise) alebo o prepojené podniky (angl. linked enterprises) a pod.

Finančnú pomoc podľa odseku 1 možno poskytnúť vo forme

- a) **záruky za úver** poskytnutý sprostredkovateľom pomoci,
- b) **úhrady úroku z úveru** poskytnutého sprostredkovateľom pomoci (ďalej len „bonifikácia úroku“).

Pozri § 25 ods. 2.

Záruka za úver. Záruka za úver poskytnutý sprostredkovateľom pomoci na účely podľa odseku 1 je záväzok ministerstva financií voči malému zamestnávateľovi, že uspokojí jeho záväzok zo zmluvy o úvere uzavretej medzi sprostredkovateľom pomoci a malým zamestnávateľom, ak ho malý zamestnávateľ neplní. Pozri § 25 ods. 3.

Ak ministerstvo financií **plní záväzok zo záruky** za úver za malého zamestnávateľa voči sprostredkovateľovi pomoci (= splatí úver namiesto malého zamestnávateľa), vzniká mu **pohľadávka voči malému zamestnávateľovi** v rozsahu tohto plnenia (ďalej len „pohľadávka z realizovanej záruky“). **Malý zamestnávateľ je povinný splatiť ministerstvu financií pohľadávku z realizovanej záruky spolu s úrokom podľa Oznámenia Komisie o revízii spôsobu stanovovania referenčných a diskontných sadzieb.** Pozri § 25 ods. 8. Malý zamestnávateľ si preto na strane pasív súvahy preúčtuje záväzok voči Exportno-importnej banke Slovenskej republiky resp. voči Slovenskej záručnej a rozvojovej banke a.s., na záväzok voči ministerstvu financií.

Záruka za úver nespĺňa charakter takej štátnej pomoci, o ktorej sa účtuje ako o dotáciách zo štátneho rozpočtu alebo z prostriedkov Európskej únie podľa § 52a PÚ. Malý zamestnávateľ uvádza informáciu o tom, že za ním prijatý úver ručí ministerstvo financií, len v **poznámkach** ako tretej súčasť účtovnej závierky podnikateľa.

Bonifikácia úroku. Bonifikáciu úroku možno poskytnúť malému zamestnávateľovi zo štátneho rozpočtu, ak malý zamestnávateľ

- a) v období určenom v zmluve o úvere uzavretej medzi sprostredkovateľom pomoci a malým zamestnávateľom **udrží úroveň zamestnanosti** určenú v zmluve o úvere a

- b) na konci obdobia určeného podľa písmena a) **nebude mať záväzky** na poistnom na sociálne poistenie, na povinných príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie alebo na poistnom na povinné verejné zdravotné poistenie **po lehote splatnosti** voči Sociálnej poisťovni alebo zdravotnej poisťovni nad výšku určenú v zmluve o úvere.

Pozri § 25 ods. 5.

Zákon neupravuje, či môže byť bonifikácia poskytnutá len v plnej výške úroku (ak by bol úrok napríklad 4 %, bonifikácia by musela byť tiež 4 %), alebo aj čiastočne (vo výške menšej než 4 %).

Bonifikácia úroku podľa nášho názoru spĺňa charakter takej štátnej pomoci, o ktorej sa účtuje ako o dotáciách zo štátneho rozpočtu alebo z prostriedkov Európskej únie podľa § 52a PÚ. Malý zamestnávateľ účtuje **sumu úroku** ako

- úrokový náklad,
 - záväzok voči sprostredkovateľovi pomoci,
- a súčasne si **sumu bonifikácie** prislúchajúcu k vyššie zaúčtovanému úroku zaúčtuje ako
- pohľadávku voči sprostredkovateľovi pomoci,
 - ostatné finančné výnosy.

Sankcie. Dodržiavanie podmienok poskytovania finančnej pomoci vyhodnocuje **sprostredkovateľ pomoci** (§ 25 ods. 15). Súvisí to aj s tým, že podľa § 25 ods. 7 je to práve sprostredkovateľ pomoci, ktorý zodpovedá za

- a) dodržanie podmienok poskytnutia záruky za úver podľa odseku 3,
- b) dodržanie podmienok poskytnutia bonifikácie úroku,
- c) vrátenie bonifikácie úroku pri nedodržaní podmienok poskytnutia bonifikácie úroku.

Kontrolu dodržiavania podmienok poskytovania finančnej pomoci vykonáva **ministerstvo financií**, pričom prípadné sankcie udeľuje sprostredkovateľovi pomoci, a to až do výšky dvojnásobku úveru; sankcie, ktoré by udeľovalo malému zamestnávateľovi, nie sú v zákone uvedené (§ 25 ods. 11 a 12). Vzhľadom na túto skutočnosť je podľa nášho názoru v záujme sprostredkovateľa pomoci, aby sankcie voči malému zamestnávateľovi boli uvedené v zmluve o úvere uzavretej medzi ním a malým zamestnávateľom.

Účinnosť. Vzhľadom na to, že zákon bol už dvakrát novelizovaný, je potrebné sledovať účinnosť podľa jednotlivých noviel:

- zákon č. 67/2020 z 2. apríla 2020 nadobudol účinnosť 4. apríla 2020,
- novela zákonom č. 75/2020 zo 7. apríla 2020 nadobudla účinnosť 9. apríla 2020,
- novela zákonom č. 96/2020 z 22. apríla 2020 nadobudla účinnosť 25. apríla 2020,

Z toho vyplýva, že v účtovných závierkach zostavených k 31. marcu 2020 alebo k skoršiemu dátumu sa opatrenia uvedené v tomto zákone ešte neprejavia, s výnimkou niektorých „retroaktívnych“, napr. umorenie daňovej straty.

Projekt podpory udržania zamestnanosti

Plný názov tohto projektu je Projekt podpory udržania zamestnanosti v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu a odstránením ich následkov, niekedy hovorovo aj Projekt „Prvá pomoc“. Jeho právnym základom bolo doplnenie nového ustanovenia do zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti, a to zákonom č. 63/2020 Z. z. z 25. marca 2020, ktorý nadobudol účinnosť 27. marca 2020 – do ustanovení § 54 Projekty a programy, bolo doplnené, že za aktívne opatrenia na trhu práce sa považujú aj „projekty na podporu udržania pracovných miest vrátane pracovných miest, na ktorých sa vykonáva alebo prevádzkuje samostatná zárobková činnosť, a na podporu udržania zamestnancov v zamestnaní v súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu a odstránením ich následkov, ktoré schvaľuje ministerstvo alebo ústredie po schválení podmienok vládou Slovenskej republiky a realizuje ústredie alebo úrad“ (§ 54 ods. 1 písm. e)).

Z uvedeného vyplýva, že podmienky musí **schváliť vláda** Slovenskej republiky. Vláda doteraz:

- na zasadnutí 31. marca 2020 schválila Opatrenie 1 a Opatrenie 2,
- na zasadnutí 14. apríla 2020 zrušila niektoré podmienky v Opatrení 1, špecifikovala podmienky a zúžila okruh oprávnených žiadateľov v rámci Opatrenia 2, a doplnila Opatrenie 3 a Opatrenie 4.

V súčasnosti teda existujú Opatrenia 1, 2, 3 a 4. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky zriadilo špeciálnu internetovú stránku www.pomahameludom.sk, kde sú sústredené informácie o týchto opatreniach a prostredníctvom

ktorej je možné podať žiadosť o príspevok na udržanie zamestnanosti. Niektoré z týchto štyroch opatrení sa týkajú zamestnávateľov všeobecne (vrátane samostatne zárobkovo činných osôb, SZČO), niektoré len SZČO a niektoré len fyzických osôb, ktoré nemajú žiaden iný príjem. Majú súvislosť aj s opatreniami Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ÚVZ“).

Ide o tieto štyri Opatrenia:

- Opatrenie 1 - Podpora zamestnávateľov, ktorí v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu na základe Opatrenia ÚVZ uzatvorili alebo zakázali prevádzky,
- Opatrenie 2 - Podpora SZČO, ktoré v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového alebo výnimočného stavu na základe Opatrenia ÚVZ uzatvorili alebo zakázali prevádzky alebo ktorým poklesli tržby,
- Opatrenie 3 – Podpora zamestnávateľov zasiahnutých mimoriadnou situáciou,
- Opatrenie 4 – Podpora vybraných skupín fyzických osôb, ktoré v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie nemajú žiaden iný príjem.

Oprávnené obdobie. Oprávneným obdobím projektu je obdobie:

- odo dňa zakázania niektorých prevádzok na základe opatrenia ÚVZ pri ohrození verejného zdravia, t. j. od 13. marca 2020, počas celého trvania mimoriadnej situácie,
- do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom bude opatrenie ÚVZ zrušené, najdlhšie však do 31. decembra 2020.

Rozpočet. Finančné prostriedky budú poskytnuté zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu (ďalej len „ESF“) a štátneho rozpočtu vo výške 1 382 500 000 eur.

Podnik v ťažkostiach. Prijímateľom štátnej pomoci nemôže byť tzv. podnik v ťažkostiach (angl. *undertaking in difficulty*). Pozri kapitolu 2.2. (odseky 19 až 24) oznámenia Európskej komisie Usmernenie o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach (2014/C 249/01). Podnik v ťažkostiach má napríklad tieto charakteristiky:

- kumulované straty sú väčšie ako polovica základného imania, alebo
- pomer záväzkov k vlastnému imaniu je väčší ako 7,5 (t. j. záväzky sú viac ako 7,5 – násobok vlastného imania), a súčasne je pomer EBITDA (zisk pred úrokmi, zdanením a odpismi) a úrokov nižší ako 1,0 (t. j. EBITDA nestačí na pokrytie úrokov),
- a pod.

Pojem podnik v ťažkostiach sa nachádza aj v článku 2 ods. 18 nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy. Jeho definícia je podobná ako vo vyššie uvedenom oznámení, aj keď nie celkom totožná.

Podľa bodu 24 oznámenia platí, že na účely posúdenia podniku v ťažkostiach sa použije definícia uvedená v nariadení alebo oznámení, na základe ktorých sa poskytuje príspevok.

Podľa informácií z posledných dní sa SR podarilo vyrokovať s EÚ výnimku na poskytnutie štátnej pomoci v súvislosti s COVID – 19 podniku v ťažkostiach. Odporúčame preto priebežne sledovať legislatívny proces.

Nebudeme tu uvádzať podrobnosti Opatrení 1, 2, 3 a 4, uvedieme si len základnú charakteristiku každého z nich.

Opatrenie 1 - Podpora zamestnávateľov, ktorí v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu na základe Opatrenia ÚVZ uzatvorili alebo zakázali prevádzky

Oprávnený žiadateľ: zamestnávateľ (okrem subjektov verejnej správy), vrátane SZČO, ktorá je zamestnávateľom, ktorý v čase vyhlásenej MS udrží pracovné miesta aj v prípade povinnosti prerušenia alebo obmedzenia svojej prevádzkovej činnosti na základe opatrenia ÚVZ.

Cieľová skupina: zamestnanec, ktorému zamestnávateľ nemôže pridelovať prácu z dôvodu prekážky na strane zamestnávateľa (§ 142 Zákonníka práce).

Oprávnené výdavky: príspevky na úhradu náhrady mzdy zamestnanca vo **výške 80 % jeho priemerného zárobku**, najviac vo výške 1 100 eur.

Opatrenie 2 - Podpora SZČO, ktoré v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového alebo výnimočného stavu na základe Opatrenia ÚVZ uzatvorili alebo zakázali prevádzky alebo ktorým poklesli tržby

Oprávnený žiadateľ: SZČO, ktorá v čase vyhlásenia MS prerušila alebo obmedzila vykonávanie alebo prevádzkovanie samostatnej zárobkovej činnosti na základe opatrenia ÚVZ, alebo SZČO, ktorej poklesli tržby. Ide okrem iného aj o audítorov, daňových poradcov, notárov, advokátov, slobodné povolania (herec, choreograf, tanečník, hudobník, novinár, sochár a pod.), poľnohospodárov a pod.

Oprávnené výdavky: ide o príspevok na náhradu straty príjmu zo zárobkovej činnosti pre SZČO nadväzne na pokles tržieb. Príspevok za marec 2020 je najviac vo výške 270 eur, príspevok za apríl a máj 2020 je najviac vo výške 540 eur.

Opatrenie 3 – Podpora zamestnávateľov zasiahnutých mimoriadnou situáciou

Oprávnený žiadateľ: zamestnávateľ (okrem subjektov verejnej správy), vrátane SZČO, ktorá je zamestnávateľom, ktorý v čase vyhlásenej MS udrží pracovné miesta aj v prípade prerušenia alebo obmedzenia svojej prevádzkovej činnosti.

Cieľová skupina: zamestnanec s dňom nástupu do práce najneskôr 1. marca 2020.

Oprávnené výdavky: príspevok na

- úhradu náhrady mzdy zamestnanca, ktorému zamestnávateľ nemôže pridelovať prácu z dôvodu prekážky na strane zamestnávateľa (§ 142 Zákonníka práce), **najviac vo výške 80 % jeho priemerného zárobku**, najviac v sume 880 eur, alebo
- **paušálny príspevok** na úhradu časti mzdových nákladov na každého zamestnanca, **v závislosti od poklesu tržieb zamestnávateľa**; príspevok za marec 2020 je najviac vo výške 270 eur, príspevok za apríl a máj 2020 je najviac vo výške 540 eur.

Zatiaľ nebolo vydané nejaké usmernenie k **výpočtu poklesu tržieb**. Existuje nariadenie vlády č. 76/2020 Z. z. z 9. apríla 2020 o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti, avšak toto bolo vydané podľa § 293ew ods. 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Vztahuje sa preto len na odklad platenia poisťného podľa § 293ew ods. 1, nevzťahuje sa na Opatrenia 1, 2, 3 a 4.

Opatrenie 4 – Podpora vybraných skupín fyzických osôb, ktoré v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie nemajú žiaden iný príjem

Oprávnený žiadateľ: fyzická osoba, ktorá od 13. marca 2020 nemá žiaden iný príjem (z podnikateľskej, nepodnikateľskej a závislej činnosti), ktorá je SZČO alebo v pracovnoprávnom vzťahu na základe dohody mimo pracovného pomeru.

Výška príspevku: paušálny príspevok na náhradu straty príjmu zo zárobkovej činnosti vo výške 105 eur za mesiac marec 2020 a vo výške 210 eur za mesiac apríl a máj 2020.

Tolko základná charakteristika jednotlivých opatrení. **Obchodných spoločností** účtujúcich podľa postupov účtovania pre podnikateľov sa týkajú Opatrenia 1 a 3. Príspevky podľa obidvoch týchto opatrení predstavujú **takú štátnu pomoc**, o ktorej sa účtuje ako o **dotáciách zo štátneho rozpočtu alebo z prostriedkov Európskej únie** podľa § 52a PÚ.

Obchodná spoločnosť účtuje:

- mzdové náklady,
- záväzok voči pracovníkom, orgánom sociálneho a zdravotného poistenia (odvody), daňovému úradu (preddavok na daň z príjmov fyzických osôb)

a súčasne si **sumu nároku** na štátnu pomoc zaúčtuje ako

- pohľadávku,
- ostatné prevádzkové výnosy.

Každé z Opatrení obsahuje aj určité **podmienky**, ktoré musí žiadateľ splniť, pričom niektoré musia byť splnené už ku dňu podania žiadosti o poskytnutie finančného príspevku, niektoré až potom. Žiadateľ ich splnenie deklaruje **čestným vyhlásením**, ktoré je prílohou k žiadosti. Čestne vyhlási, že tie podmienky, ktoré sa týkajú minulosti, už splnil, a tie podmienky, ktoré sa týkajú budúcnosti, splní.

Napríklad Opatrenie 1 a 3 obsahuje podmienky, ktoré žiadateľ:

- spĺňa **ku dňu podania žiadosti**, napríklad že
 - o vypláca svojim zamestnancom náhradu mzdy,
 - o nežiada o príspevok na zamestnancov, ktorí sú vo výpovednej lehote,
 - o nebol k 31. decembru 2019 podnikom v ťažkostiach,
 - o má splnené daňové a odvodové povinnosti,
 - o a pod.,
- splní v **budúcnosti**, napríklad že
 - o **dva kalendárne mesiace nasledujúce** po kalendárnom mesiaci, za ktorý je príspevok poskytovaný, **neukončí pracovný pomer** so zamestnancom / zamestnancami výpoveďou alebo z dôvodov uvedených v § 63 ods. 1 písm. a) a b) Zákonníka práce.

Sankcie. Skutočnosti, ktoré žiadateľ čestne vyhlásil, môžu byť predmetom následných kontrol. Potvrdením správnosti a pravdivosti údajov uvedených v žiadosti si žiadateľ musí byť vedomý právnych dôsledkov nepravdivého vyhlásenia, vrátane prípadných trestnoprávnych dôsledkov podľa Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. (§ 221 – Podvod, § 225 – Subvenčný podvod, § 261 – Poškodzovanie finančných záujmov Európskych spoločstiev).

Účinnosť. Opatrenia 1 a 2 boli schválené vládou už 31. marca 2020, a preto sa o nároku na štátnu pomoc účtuje už v účtovnej závierke zostavenej k 31. marcu 2020. Je potrebné ale poznať vtedajšie znenie týchto opatrení, pretože následne boli na rokovaní vlády 14. apríla 2020 zmenené (napríklad časť Opatrenia 2 bola presunutá do Opatrenia 3). Opatrenia 3 a 4 boli schválené vládou 14. apríla 2020. Na stránke <https://rokovania.gov.sk/RVL/Negotiation> sa nachádzajú informácie o rokovaní vlády v chronologickom poradí a aj jednotlivé predkladané materiály, dôvodové správy, prijaté uznesenia a pod.

Účtovanie štátnej pomoci ako o dotáciách zo štátneho rozpočtu alebo z prostriedkov Európskej únie

Vzhľadom na rýchlo sa meniacu situáciu, keď sa zmeny právnych predpisov dejú takmer dennodenne, uvádzame tu účtovné predpisy v širšom kontexte, aby ste ich mohli použiť aj v prípade, ak sa zmenia parametre terajšej štátnej pomoci alebo budú zavedené jej nové formy. Pretože takmer 200 slovenských účtovných jednotiek zostavuje účtovnú závierku podľa IFRS v znení prijatom Európskou úniou namiesto podľa slovenských účtovných predpisov, venujeme sa aj im.

Rozlišujú sa dve skupiny dotácií zo štátneho rozpočtu alebo z prostriedkov Európskej únie – dotácie na majetok a dotácie na úhradu nákladov (§ 52a PÚ), podobne ako podľa IAS 20 *Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance*.

Zo štátnej pomoci, ktorou sme sa zaoberali vyššie, má charakter **dotácií na úhradu nákladov**:

- bonifikácia úroku z úverov,
- príspevok na úhradu nákladov podľa Opatrenia 1 a Opatrenia 3 (ide o obchodné spoločnosti – podnikateľov).

Nižšie sa budeme zaoberať aj **dotáciami na majetok**, a to pre prípad, že by v budúcnosti štátna pomoc týkajúca sa ochorenia COVID-19 mala aj formu dotácií na majetok.

Nárok na dotáciu, ako odplata za minulé alebo budúce splnenie určitých podmienok, sa účtuje ako:

- **pohľadávka**, na ťarchu účtu 346 – Dotácie zo štátneho rozpočtu alebo účtu 347 – Ostatné dotácie, so súvzťažným zápisom
- v prospech účtu **384 – Výnosy budúcich období** alebo priamo v prospech účtu **výnosov**, tak, aby účtovanie dotácie do výnosov bolo v období zodpovedajúcom vecnému a časovému súladu účtovania súvisiacich nákladov.

Nárok na dotáciu sa účtuje, ak je **takmer isté**, že:

- sa splnia všetky podmienky súvisiace s dotáciou, a súčasne,
- že sa dotácia poskytne.

Pozri § 52a ods. 1 PÚ.

Všimnime si, že nie všetky podmienky musia byť ku dňu vzniku nároku na dotáciu už splnené. Preto je tu použitý pojem „minulé alebo budúce splnenie“. Pri opise Opatrení 1 a 3 sme uviedli, že niektoré podmienky musia byť splnené už ku dňu podania žiadosti (= **minulé** splnenie), ale niektoré až v budúcnosti (= **budúce** splnenie, napríklad že počas **nasledujúcich dvoch mesiacov** neukončí pracovný pomer so zamestnancami). Pre zaúčtovanie nároku na dotáciu je preto dôležité, aby účtovná jednotka posúdila, či je **takmer isté**, že v budúcnosti tieto podmienky splnené budú. To si niekedy vyžaduje značnú dávku subjektívneho uvažovania, pretože všetko, čo sa týka budúcnosti, obsahuje určitý prvok neistoty. Ak to nie je takmer isté, potom sa o nároku na dotáciu neúčtuje.

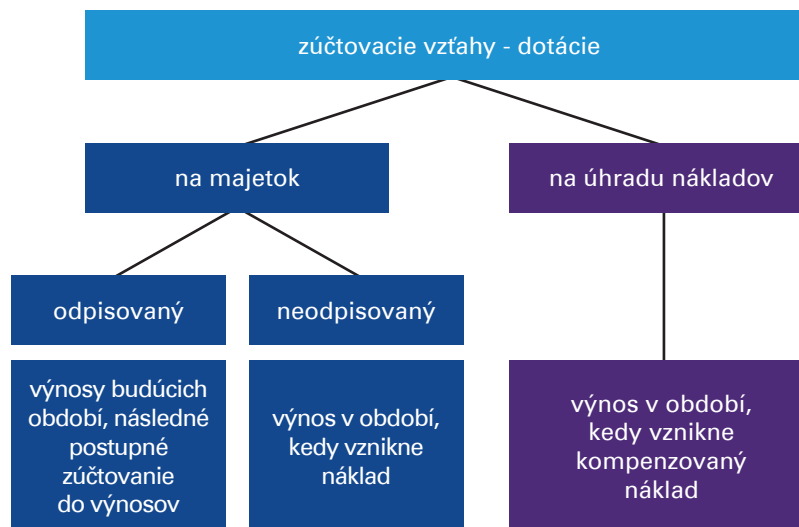
Pri porovnaní s IAS 20 vidíme, že účtovanie nároku na dotáciu je približne v tom istom momente ako podľa IAS 20.7, podľa ktorého sa nárok na dotáciu účtuje vtedy, ak existuje **primerané uistenie** (angl. *reasonable assurance*), že podnik splní všetky podmienky súvisiace s grantom, a súčasne, že tento grant v budúcnosti dostane. Podľa nášho názoru, pre tieto účely pojem „takmer isté“ približne zodpovedá pojmu „primerané uistenie“. Podľa PÚ sa v minulosti účtoval nárok na dotáciu až vtedy, keď podmienky na jej poskytnutie boli už splnené, t. j. splnenie muselo nastať už v minulosti. Toto bolo zmenené s účinnosťou od 1. januára 2012 podľa vzoru IAS 20.7, a nárok na dotáciu sa účtuje ešte pred ich splnením. Musí však byť takmer isté, že budú splnené, a že sa dotácia poskytne.

Dotácie na majetok sú spojené s kúpou, zhotovením alebo inou formou nadobudnutia majetku alebo technického zhodnotenia dlhodobého majetku, vrátane doplňujúcich podmienok, napríklad umiestnenia majetku, obdobia, počas ktorého má byť majetok držaný. Nárok na dotáciu sa účtuje ako pohľadávka na účte 346 alebo 347, so súvzťažným zápisom na účte 384 – Výnosy budúcich období. **Neúčtuje sa teda do výnosov hneď**. Suma zaúčtovaná na účte 384 sa do výnosov rozpúšťa (zúčtováva) až následne:

- Pri **odpisovanom dlhodobom majetku** na účet 648 – Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti, a to systematicky a racionálne počas doby použiteľnosti majetku, kedy vznikajú súvisiace náklady, napríklad odpisy, náklady na zostatkovú hodnotu pri vyradení majetku z účtovníctva. Do nákladov sa účtujú napríklad odpisy z majetku, na ktorý bola poskytnutá dotácia, a do výnosov sa účtuje alikvótna časť dotácie.
- Pri **neodpisovanom majetku** (napríklad pozemku) sa musí nájsť iná racionálna základňa na zúčtovanie výnosov než sú odpisy pozemku, pretože pozemok sa neodpisuje. Dotácia na pozemok sa neposkytuje len tak, bezúčelne, ale preto, aby sa na ňom postavila výrobná hala alebo celý výrobný závod a pod. Dotácia sa potom zúčtováva do výnosov (účet 648) počas doby použiteľnosti tejto haly, resp. výrobného závodu. Do nákladov sa účtujú odpisy z tejto haly, resp. výrobného závodu, a do výnosov sa účtuje alikvótna časť dotácie.
- Pri **inom neodpisovanom majetku** (napríklad zásobách) sa dotácia zúčtováva do výnosov v tom účtovnom období, v ktorom je účtovaný súvisiaci náklad, napríklad spotreba majetku, zníženie stavu zásob vlastnej výroby z dôvodu predaja, náklad na vyradenie majetku z účtovníctva.

Pozri § 52a ods. 2 PÚ. Podobný postup je aj podľa IAS 20, ide o tzv. **brutto** vykazovanie dotácie. IAS 20 pripúšťa aj tzv. **netto** vykazovanie dotácie, pri ktorom sa dotácia neúčtuje ako výnos budúcich období, ale o jej výšku sa zníži obstarávací cena majetku a následne sú nižšie odpisy tohto majetku. Takéto netto vykazovanie nie je podľa slovenských účtovných predpisov prípustné.

Dotácie na úhradu nákladov kompenzujú konkrétne náklady spojené s činnosťou účtovnej jednotky. Tieto dotácie teda nie sú určené na obstaranie majetku, ale na úhradu konkrétnych nákladov. Nárok na dotáciu sa účtuje ako pohľadávka na účte 346 alebo 347, so súvzťažným zápisom na účte 384 – Výnosy budúcich období, ak náklady ešte nevznikli (a následne sa rozpúšťajú do výnosov v tom účtovnom období, v ktorom sa účtujú kompenzované náklady), alebo na účte 648 – Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti alebo 668 – Ostatné finančné výnosy, ak náklady už vznikli. Pozri § 52a ods. 3 PÚ. Podobný postup je aj podľa IAS 20, ide o tzv. **brutto** vykazovanie dotácie. IAS 20 pripúšťa aj tzv. **netto** vykazovanie dotácie, pri ktorom sa dotácia neúčtuje ako výnos, ale o jej výšku sa zníži kompenzovaný náklad. Takéto netto vykazovanie nie je podľa slovenských účtovných predpisov prípustné.

Ak nárok na dotáciu vznikol v neskoršom účtovnom období než boli ako náklad zaúčtované kompenzované náklady, dotácia sa účtuje ako výnos v tom účtovnom období, v ktorom vznikol na ňu nárok. Ak napríklad náklady boli zaúčtované v účtovnom období 01 a nárok na dotáciu vznikol v účtovnom období 02, náklady zostanú zaúčtované v období 01 a dotácia sa zaúčtuje ako výnos v období 02. V tomto prípade nebude dodržaná zásada vecnej a časovej súvislosti nákladov a výnosov, ale podľa nášho názoru ani nemôže byť a v danom prípade je to tak správne. Nárok na dotáciu vznikol až v období 02, a preto nemôže byť zaúčtovaný skôr.

Je tu ešte jedno ustanovenie, o dotácii formou pôžičky. **Odpustenie pôžičky** sa účtuje v čase splnenia podmienok na jej odpustenie v prospech účtu 668 – Ostatné finančné výnosy, so súvzťažným zápisom na ľarchu účtu záväzkov, na ktorom sa účtuje pôžička (§ 52a ods. 4 PÚ).

Ide o niečo podobné ako upravuje IAS 20.10 a 20.10A. Pôžička, ktorú podnik za splnenia určitých podmienok nie je povinný vrátiť (angl. *forgivable loan*), sa vykazuje ako záväzok, a to až dovtedy, kým nie je primerane isté, že podnik tieto podmienky splní. Od toho momentu sa vykazuje ako *government grant*. Aj benefit z prijatej pôžičky, ktorá je úročená nižšou než trhovou úrokovou sadzbou, sa považuje za *government grant*.

Pravidelne pripravujeme aktuality o dôležitých daňových a legislatívnych zmenách. Chcete byť o nich informovaný/á? Prihláste sa na odber nášho newslettera.

ODBER NOVINIEK

Kontakt

Ivana Mazániková

Partner

Andrea Šikulová

Senior Manager

Richard Farkaš

Retired Partner/Consultant

KPMG na Slovensku
Dvořákovo nábrežie 10
811 02 Bratislava Slovakia

T: + 421 2 5998 4111

E: kpmg@kpmg.sk

kpmg.sk

© 2020 KPMG Slovensko spol. s r.o., slovenská spoločnosť s ručením obmedzeným a člen KPMG, siete nezávislých firiem pridružených ku KPMG International Cooperative, právnickej osobe registrovanej vo Švajčiarsku. Všetky práva vyhradené.

Informácie tu uvedené majú všeobecný charakter a nevzťahujú sa na okolnosti žiadnej konkrétnej fyzickej alebo právnickej osoby. Hoci našou snahou je poskytnúť presné a aktuálne informácie, ich aktuálnosť nemôžeme zaručiť aj v budúcnosti. Neodporúčame konať na základe týchto informácií bez príslušnej profesionálnej rady a dôkladnej analýzy konkrétnej situácie.